

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

СИЛАБУС

Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова навчальна дисципліна

(навчальна дисципліна обов'язкова/ вибіркова)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	228 «Педіатрія»
кваліфікація освітня	магістр педіатрії
кваліфікація професійна	лікар
освітньо-професійна програма	«Педіатрія»
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	IV курс, 7 семестр

ДАНІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	к.мед.н., доцент Боднар Леся Анатоліївна
Профайл викладача (викладачів)	https://psychiatry.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380532648160 +380672565038
E-mail:	psychiatry@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://psychiatry.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Практичні заняття (год.) – 20

Самостійна робота (год). – 70

Вид контролю – Залік

Політика навчальної дисципліни

Організація освітнього процесу за освітньою компонентою «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» реалізується на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології Полтавського державного медичного університету відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та інших діючих нормативних документів (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-documenti>).

Проведення освітнього процесу за дисципліною «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії т.ін.) відбувається за допомогою технологій дистанційного навчання, зокрема лекції та практичні заняття проводяться з використанням платформи Zoom, Google Meet, Google Classroom та ін.

Полтавський державний медичний університет є самостійним, незалежним і відповідальним вищим навчальним закладом у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору та розстановки кадрів у межах, установлених Законом України «Про вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1382613528661298#Text>).

Вивчення навчальної дисципліни «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» потребує: підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни; опрацювання рекомендованої базової, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з силабусом навчальної дисципліни та тематичними планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Результатом підготовки до заняття має бути набуття здобувачами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів відповідно до Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf).

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати честь і гідність інших осіб; відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами, освітньо-науковими програмами.

Здобувачі вищої освіти повинні бути присутніми на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами (пропущені заняття повинні бути відпрацьовані відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwtZ2dvVIQ.pdf)).

Здобувачі вищої освіти повинні ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення освітніх цілей; під час контрольних заходів не використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем, відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/V7NzyqhQzHq53eACy2HYIG1IeuxV42DvO1Eq9tPA.pdf)).

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним. Заохочення чи стягнення можуть застосовуватися до здобувачів вищої освіти, які сумлінно

виконують перераховані вимоги чи систематично порушують їх, відповідно до Положення про матеріальне заохочування за успіхи в навчанні здобувачів освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/app/public/department-npr/docs_links/RmhZx0Lx1V0c6zZkg1mCkcW6omo3enMM4uB6C5bT.pdf).

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» вивчає хвороби, викликані зловживанням алкоголем та наркотичними засобами. Виділення окремої дисципліни, відбулось передовсім внаслідок високої соціальної значущості проблеми зловживання наркотичними та токсикоманічними засобами. Дисципліна забезпечує формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психіки хімічно залежної людини, формування здорового способу життя та профілактики наркологічних хвороб в процесі життєдіяльності та при різних видах залежностей.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити:

- медична біологія (знати етіологію, патогенез та діагностику спадкових захворювань);
- анатомія людини з особливостями дитячого віку (знати будову ЦНС);
- біологічна та біоорганічна хімія (знати біохімічні процеси, які лежать в основі патогенезу формування залежності, біохімічні порушення, які викликаються психічними розладами при залежності від наркотичних та токсичних речовин);
- фізіологія з особливостями дитячого віку (знати фізіологічні процеси функціонування ЦНС);
- патоморфологія з особливостями дитячого віку (знати патоморфологічні зміни, які викликаються психічними розладами при синдромі залежності);
- патофізіологія з особливостями дитячого віку (знати патофізіологічні процеси, які лежать в основі етіології та патогенезу психічних та поведінкових розладів при синдромі залежності);
- неврологія з особливостями дитячого віку (знати принципи роботи нейровізуалізаційних методів обстеження; вміти діагностувати органічну патологію ЦНС на основі даних нейровізуалізаційних методів обстеження);
- фармакологія (знати групи наркотичних, токсичних та сильнодіючих психотропних препаратів, їх представників, фармакокінетику, фармакодинаміку, показання та протипоказання для призначення, особливості застосування, дозування, ознаки побічної дії та передозування, взаємодію з іншими фармакологічними препаратами);
- медична психологія з особливостями дитячого віку (знати психічні сфери, методи дослідження психологічного стану людини, класифікацію психосоматичних розладів, психологічні аспекти залежної поведінки, основні методи психотерапії в роботі лікаря загальної практики, вміти досліджувати психологічний стан людини, визначати тип акцентуації особистості,

діагностувати психосоматичні розлади, проводити профілактику та раннє розпізнавання залежної поведінки).

Постреквізити:

Формування компетенцій застосовувати знання з профілактики тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладання основ здорового способу життя та профілактики хімічних залежностей у процесі життєдіяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

– метою вивчення навчальної дисципліни «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» є набуття здобувачами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики наркологічних захворювань, психосоціальної реабілітації пацієнтів з хімічними залежностями, необхідних на первинному рівні надання медичної допомоги.

– основними завданнями вивчення дисципліни «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» є вивчення етіології, патогенезу, типів перебігу та клінічних проявів наркологічної патології, відповідно до освітньо-професійної програми, визначення попереднього діагнозу наркологічних захворювань, тактики ведення пацієнтів з залежностями від психоактивних речовин, використання методів профілактики наркологічних хвороб.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Згідно з вимогами дисципліна забезпечує набуття здобувачами **компетентностей:**

– *інтегральна:*

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 228 «Педіатрія» в умовах неповної або обмеженої інформації з урахуванням можливостей інноваційної медицини в мультидисциплінарному контексті соціальної та етичної відповідальності.

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

1. Навички опитування пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
5. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
6. Здатність до діагностування невідкладних станів.
7. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
8. Навички надання екстреної медичної допомоги
9. Здатність до проведення профілактичних заходів.
10. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
11. Здатність до оцінювання впливу довкілля, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

Програмні результати навчання:

1. Володіти фундаментальними знаннями з базових та клінічних біомедичних наук у сфері професійної діяльності. Вміти здійснювати фахову діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань для здійснення безперервного професійного розвитку.
2. Вміти отримувати й використовувати спеціалізовані концептуальні знання для майбутніх наукових здобутків у сфері охорони здоров'я, при проведенні досліджень, критичному осмисленні проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
3. Знати будову, особливості функціонування окремих органів і систем у дорослих та дітей різного віку в цілому в нормі, при розвитку патологічних процесів, захворювань; вміти використовувати набуті знання в подальшому навчанні та у практичній діяльності лікаря.
4. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез життя і захворювання, спадковий анамнез в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, в тому числі з урахуванням вікових особливостей хворого.
5. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань, використовуючи знання про дитину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень відповідно віку.
6. Виділяти та фіксувати провідний клінічний симптом або синдром; встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання з подальшим визначенням характеру (консервативне, оперативне) та принципів лікування хворих при захворюваннях.
7. Визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку, а також харчування у здорового контингенту населення і при лікуванні хворих на захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах.
8. Визначати тактику та вміти надавати екстрену медичну допомогу на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.
9. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців в умовах надзвичайної ситуації, в т.ч. у

польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувальноевакуаційного забезпечення.

10. Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про будову його органів та систем, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

11. Знаходити необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію в професійній діяльності. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

12. Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг.

13. Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою в електронній та паперовій формах; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (історію розвитку дитини, контрольну карту диспансерного спостереження, карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, індивідуальну карту ведення вагітної, обмінну карту, історію пологів, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

14. Проводити скринінг щодо виявлення найважливіших неінфекційних захворювань; оцінювати в динаміці та при співставленні з середньо статичними даними показники захворюваності, в тому числі хронічними неінфекційними захворюваннями, інвалідності, смертності, інтегральні показники здоров'я.

15. Зрозуміло представляти власні знання, висновки та аргументи з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

16. Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я в динаміці та при співставленні їх з середньо статичними і кращими в сфері діяльності. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини. Приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги.

17. Організовувати роботу медичного персоналу в команді, підрозділі, закладі. Взаємодіяти з колегами у своєму закладі та в інших закладах охорони здоров'я, підлеглими та керівниками; організовувати взаємодію з організаціями та установами поза сектором охорони здоров'я; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів.

18. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні

знати:

1. Будову та функції окремих органів й систем і організму людини в цілому в нормі, при розвитку патологічних процесів, захворювань; вміти використовувати набуті знання в подальшому навчанні та у практичній діяльності лікаря.
2. Основні поняття курсу та його значення для практичної діяльності лікаря.
3. Визначення понять алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.
4. Види і форми профілактики алкоголізму, токсикоманії та наркоманії.
5. Організацію наркологічної служби України, діюче законодавство України щодо боротьби з поширенням немедичного вживання психоактивних речовин.
6. Загальні закономірності етіології, патогенезу, епідеміології, вікові, статеві і соціальні особливості вживання та залежності від психоактивних речовин.
7. Особливості етіології, патогенезу, медичні і соціальні аспекти алкоголізму. Етапи формування залежності та стадії алкоголізму.
8. Види і форми алкогольного сп'яніння, його ступені, діагностику, невідкладні стани при алкоголізмі та принципи їх фармакотерапії.
9. Патогенетичні механізми розвитку похмільного синдрому та його клінічні прояви.
10. Медичні, соціальні та юридичні критерії наркотичної речовини та різницю між наркотичними та іншими токсичними психоактивними речовинами.
11. Найбільш розповсюджені в Україні прекурсори та можливі шляхи їх немедичного використання.
12. Визначення, поширеність, клінічні прояви, механізми та етапи формування адиктивної поведінки.
13. Основні форми розладів від вживання психоактивних речовин згідно МКХ-10 та механізми розвитку залежності від них.
14. Правові аспекти експертизи наркотичного сп'яніння, а також трудової, військово-психіатричної і судово-психіатрична експертизи хворих на токсикоманії та наркоманії.
15. Соматичні та метаболічні розлади при вживанні і залежності від ПАР.
16. Принципи профілактики наркозалежності в період ремісії та суть замісної протирецидивної терапії.

вміти:

1. Виявляти ознаки основних поведінкових, психічних та соматоневрологічних розладів при вживанні та залежності від ПАР.
2. Визначати донозологічні форми зловживання алкоголем, наркотиками і токсичними речовинами.
3. Адекватно оцінити виявлені ознаки порушень, пов'язаних зі зловживанням тютюном, алкоголем, токсичними і наркотичними речовинами.
4. Проводити виховну роботу і використовувати методи профілактики тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії у повсякденному житті та професійній діяльності.

Тематичний план практичних занять за модулем/модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму		
1.	Класична термінологія основних понять наркології. Класифікація та загальні механізми дії психоактивних речовин. Поняття вживання та залежності Питання: 1. Сучасний стан вчення про психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю (ППРА) з позицій МКХ-10. 2. Епідеміологія алкогольної залежності. 3. Медичні і соціально-правові питання. 4. Етіологія і патогенез ППРА.	2
2.	Донозологічні форми вживання психоактивних речовин. Клінічні ознаки інтоксикації та постінтоксикаційного стану, строки формування залежності Питання: 1. Донозологічні форми зловживання спиртними напоями і алкогольна хвороба. 2. Клінічні ознаки гострої інтоксикації та постінтоксикаційного стану. 3. Терміни формування залежності. 4. Систематичне уживання. Форми вживання.	2
3.	Визначення та соціально-психологічні умови формування адиктивної поведінки. Великий наркоманічний синдром Питання: 1. Поняття адиктивної поведінки, її види та форми. 2. Психічна залежність. 3. Зміни первинної толерантності до психоактивних речовин. 4. Фізична залежність. 5. Психотоксична дія психоактивних речовин. 6. Соматотоксична дія психоактивних речовин.	2
4.	Діагностичні критерії алкоголізму. Етапи формування залежності. Психічні та поведінкові розлади у хворих на алкоголізм. Стадії алкоголізму Питання: 1. Стадії перебігу алкогольної залежності. 2. Клінічні прояви 1 стадії алкогольної залежності. 3. Клінічні прояви 2 стадії алкогольної залежності. 4. Клінічні прояви 3 стадії алкогольної залежності.	2
5.	Критерії наркотичних речовин. Класифікація наркоманій. Стадії розвитку та кінцевий стан при різних формах наркоманій Питання: 1. Класифікація психічних та поведінкових розладів внаслідок вживання ПАР. 2. Клінічні прояви і перебіг окремих видів наркоманій: гашишизму, морфінізму, кокаїнізму тощо. 3. Полінаркоманії. 4. Психози при вживанні психоактивних речовин. 5. Основні принципи лікування залежності від ПАР. 6. Питання експертизи при залежності від ПАР.	2
6.	Класифікація токсикоманій. Основні критерії гострої та хронічної інтоксикації, постінтоксикаційного стану, психічних, психологічних та поведінкових розладів у токсикоманів 1. Класифікація психічних та поведінкових розладів внаслідок вживання токсичних речовин.	2

	2. Психози при вживанні токсичних речовин. 3. Основні принципи лікування залежності від токсичних речовин. 4. Питання експертизи при залежності від токсичних речовин.	
7.	Основні принципи та методи лікування залежності від психоактивних речовин Питання: 1. Основні принципи лікування залежності від ПАР 2. Основні принципи лікування алкогольних психозів. 3. Трудова і військова експертиза при залежності від ПАР. 4. Судово-психіатрична експертиза. 5. Оцінка сп'яніння.	2
8.	Профілактика та реабілітація хворих на наркоманію, токсикоманію та алкоголізм, а також їх ускладнень Питання: 1. Основні принципи профілактики наркоманії та алкоголізму (по групах речовин, що викликали залежність). 2. Роль наркологічного диспансеру у вторинній профілактиці та реабілітації хворих на алкоголізм та наркоманію.	2
9.	Соціальні аспекти вживання алкоголю, токсикоманічних речовин та наркотиків Питання: 1. Вплив тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії та наркоманії на сім'ю та соціальні стосунки. 2. Стадії динаміки взаємовідносин в родині, в якій є залежний від ПАР. 3. Сімейна психотерапія залежних від ПАР та членів їх родин.	2
10.	Вікові, статеві та соціальні особливості вживання психоактивних речовин й залежності від них. Вплив екології Питання: 1. Особливості алкогольної залежності у дитячому та юнацькому віці. 2. Особливості ППРА у жінок. 3. Наркологічна допомога населенню. 4. Екологічні проблеми та розвиток залежності від психоактивних речовин.	2
Усього		20

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	70
Разом		70

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. ППР внаслідок зловживання ненаркотичними анальгетиками, антигістамінними та антипаркінсонічними засобами.
2. ППР при вживанні легких розчинників та інших токсичних речовин і залежності від них.
3. Полінаркоманії та політоксикоманії. Поєднане вживання наркотиків та інших психоактивних речовин.

4. Методи діагностики та первинне обстеження хворих на алкоголізм.
5. Клініко-лабораторна експертиза наркотичного сп'яніння.
6. Психотерапевтичні методи лікування наркоманій та токсикоманій.
7. Профілактика залежності від психоактивних речовин.
8. Біохімічні особливості метаболізму алкоголю.
9. Історія вживання наркотичних та психоактивних речовин. Етнонаркологія.
10. Питання реабілітації наркозалежних.
11. Громадські організації соціальної реабілітації та реадaptaції хворих на акл-когольну та наркотичну залежність.
12. Созалежна родина: медичні та психологічні аспекти.
13. Біохімічні механізми позитивної стимуляції. Біохімія формування залежності.
14. Метод кодування хворих на алкоголізм за О. Довженко.
15. Сучасна класифікація залежностей від психоактивних речовин МКХ-10.

Перелік питань, які повинен засвоїти здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

1. Клінічні прояви звичайного алкогольного сп'яніння.
2. Клінічні прояви патологічного алкогольного сп'яніння.
3. Методи експертизи алкогольного сп'яніння.
4. Визначення побутового пияцтва.
5. Визначення поняття "алкоголізм"; його етіологія, патогенез і класифікація.
6. Клінічна характеристика стадій хронічного алкоголізму.
7. Класифікація алкогольних психозів.
8. Характеристика алкогольного делірію.
9. Характеристика гострого алкогольного галюцинозу й гострого алкогольного параноїду.
10. Характеристика хронічних алкогольних психозів, їхні клінічні особливості.
11. Характеристика алкогольної енцефалопатії.
12. Перша допомога в разі гострої алкогольної інтоксикації.
13. Принципи й основні методи лікування хворих на алкоголізм.
14. Умовно-рефлекторна й сенсibiliзувальна терапія хворих на алкоголізм.
15. Визначення понять "наркоманія" й "токсикоманія"
16. Загальна характеристика і класифікація наркотичних речовин.
17. Основні синдроми наркоманії й токсикоманії. Абстинентний синдром.
18. Клінічна картина й особливості перебігу опійної наркоманії.
19. Клінічна картина й особливості перебігу гашишизму (канабіолової наркоманії).
20. Клінічна картина й особливості перебігу первинтинової наркоманії.
21. Клінічна картина й особливості перебігу кокаїнізму (кокаїнової наркомани).
22. Клінічна картина й особливості перебігу залежності, зумовленої вживанням депресантів.
23. Клінічна картина й особливості перебігу залежності, зумовленої вживанням галюциногенів.
24. Токсикоманія, особливості перебігу.

25. Методи лікування пацієнтів із наркоманією й токсикоманією.
26. Профілактика наркоманії й токсикоманії та питання експертизи.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік з дисципліни «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів здобувача за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Здобувач отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 122. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу здобувачів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного здобувача на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома здобувачів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 200 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни складає 200 балів.

Мінімальна кількість балів за навчальну дисципліну, яку повинен набрати студент при його вивченні для отримання оцінки «зараховано» складає 122 бали.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача

Бали за індивідуальні завдання нараховуються здобувачеві лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.
- в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини здобувачів групи;
- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи здобувача відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Форми та методи оцінювання

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності визначають відповідність рівня набутих здобувачами знань і умінь, сформованих компетентностей вимогам освітньої програми і здійснюються з метою визначення рівня сформованості

дисциплінарних компетентностей та відповідних результатів навчання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю, дотримання правил академічної доброчесності.

Підсумкове оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюється за єдиною 200-бальною шкалою. Оцінка здобувача освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання.

Оцінювання поточних результатів навчання

Оцінювання поточної навчальної діяльності проводиться науково-педагогічними працівниками під час практичних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться у формі *усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, письмового контролю, письмового та програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, дискусії, тощо.*

Підсумковий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Підсумковий залік з дисципліни проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії. Залік приймають науково-педагогічні працівники (педагогічні), які проводили практичні заняття з дисципліни, або читали лекції з дисципліни.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму».
2. Плани практичних занять з дисципліни.
3. Завдання для самостійної роботи здобувачів.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
5. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів.
6. Тестові завдання з дисципліни II рівня.
7. Ситуаційні задачі з дисципліни II рівня.
8. Навчальний атлас експериментальних методів дослідження психічної діяльності людини.
9. Навчальні фільми.

Рекомендована література

Базова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. – 3-є видання, переробл. і допов. – К.: ВСВ "Медицина", 2020. – 512 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III–IV р.а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрееенко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрееенка. – 3-є вид., випр. – К.: ВСВ "Медицина", 2017. – 424 с.

Допоміжна:

1. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин: навчальний посібник / Д. М. Сафонов. - Запоріжжя, 2019. - 94 с.
2. Психічні та поведінкові розлади (синдром залежності) внаслідок вживання опіоїдів: Клінічна настанова, 2020. – 268 с.
3. Інтегрована допомога для осіб із психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів — пацієнтів замісної підтримувальної терапії: практичний посібник. — Гетьман Л., Гриценко Т., Іванчук І., Коломієць В. та ін. — К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», ТОВ «Агентство «Україна» 2017. — 128 с.
4. Пріб Г.А. Соціальна психіатрія і наркологія: навчальний посібник. – К.: ІПК ДСЗУ, – 2016. – 255 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.psychiatry.ua/books/>
Стандарти медичної допомоги України
<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/standards>)
Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
National Guideline Clearinghouse <https://www.guideline.gov/>
The Cochrane Collaboration The Cochrane Library <http://www.cochrane.org/>
National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE)
<https://www.nice.org.uk/>
The National Health and Medical Research Council (NHMRC)
<https://www.nhmrc.gov.au>
Royal College of Physicians <https://www.rcplondon.ac.uk/>
AMA (American Medical Association) <https://www.ama-assn.org/>

Розробник (розробники): доцент закладу вищої освіти Вадим Рудь, к.мед.н., асистент Павло Кидонь, к.мед.н., асистент Володимир Борисенко.